

Finansiranje nevladinih organizacija

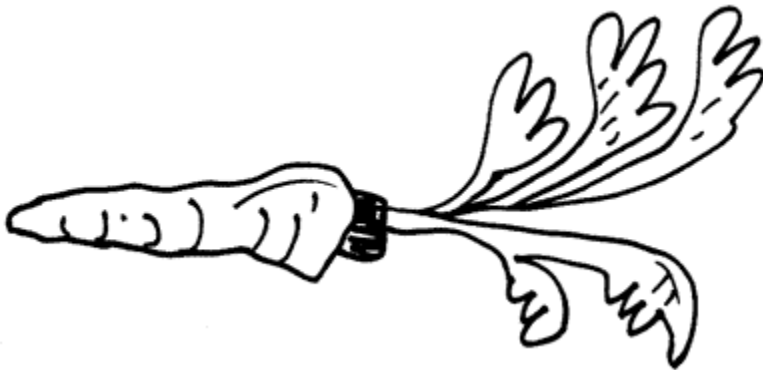
by horrorkatze

Zadržimo osmeh i pozitivne vibracije dok apliciramo za novi grant!

Kreditiranje i finansiranje možemo sagledati kao instrument uticaja moćnih nad onima kojima je „potrebna pomoć“.

Specifičnu ulogu u procesu sponzorisanja ima takozvani „nezavisni“ sektor kao važan i tradicionalno liberalan zamajac u promenama ka nekom „novom“ & „demokratskom“ putu. Pitanja o odnosima nevladinih organizacija i njenih finansijera se neizbežno nameću jer krizno stanje u kome jesmo obeležava moćni uticaj svetskih korporacija i nemilosrdni market neoliberalnog kapitalizma. Naime, podaci koje pročitamo, a vezani su za NGO sektor, stvarno deluju zaprepašujuće jer su globalne fondacije najbitniji poslodavac u zemljama trećega sveta! (Takođe je poznato da su npr. jedini profit, tokom 80-tih u Južnoj Americi, ostvarili „nezavisni“ NGO sektor i vojna industrija. Te da NGO ekipa čini jednu od najbogatijih i najobrazovanijih klasa u zemljama trećega sveta.)

U polju kulture i kulturne politike, na prostorima ex YU i u istočnoj Evropi, globalne fondacije i agencije za finansiranje takođe predstavljaju bitan pokretač tranzicije i izgradnje nove globalne društveno-političke administracije. Danas kada se poznati procesi integracije u istočnoj Evropi i Balkanu skoro kao da bliže kraju i kada su agencije za finansiranje kulture, aktuelne 90-tih, više fokusirane na neke druge kontinente, pitamo se o prirodi predložene kulturne politike i koje su to konverze koje obavijaju procese između nevladinih organizacija kulture i fondacija koje im daju novac?

Put napred ka otvorenom društvu!

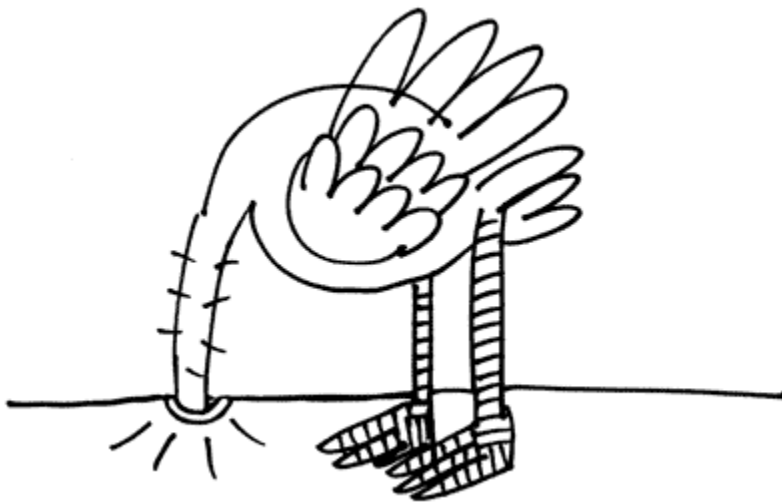
Setimo se samo Fonda za otvoreno društvo odnosno Soros centra, koji je intezivno početkom devedesetih furao priču o uspostavljanju demokratskog&otvorenog društva, koje pak iz njegove perspektive nije bilo bogzna kako razvijeno niti prisutno u zadatom mu geopolitičkom kontekstu. Razni komesari kulture bili su pozvani da odgovore na aplikacije koje je uspostavljalo čuveno otvoreno društvo i njena politika. Plemenita ličnost humaniste George-a Sorsa je novim "Maršalovim planom" za samoprepoznate istočnoevropske kulturnjake nudila mogućnosti uspostavljanja obećanih liberalnih standarda ili lustraciju od "crne komunističke prošlosti".

Po celom Balkanu nicali su Soros centri mobilišući svaku podobnu mogućnost koja je govorila engleski i bila kadra da ispuni prve Soros aplikacije. Jedan od prvih centara bio je i Cinema Rex iz Beograda koji postoji već više od 12 godina. Soros je danas većinski suvlasnik srpskog radija&televizije B92, tog moćnog transformisanog kanala sa koga se emituju "Big Brother", direktan prenos Miloševića iz haške sudnice, sitcom-i, Evropska fudbalska liga ili originalna video arhiva ratnih zločina. Soros je otišao dalje, do novih "zatvorenih društava", (Početkom 2000-te Moldavija je bila interesantna a već dalje Azerbejdžan ili Kirgistan...).

Nezavisni ovisnici

Kulturni radnici, aktivisti ili umetnici su nekako uvek gledali da, mnogo ne politizirajući i ne razmišljajući, bezbolno popune svoje aplikacije. Obično se to radilo tehnikom nojevog zabijanja glave u pesak, ne smarajući se mnogo i ne ulazeći u suštinu odrednica koje im je nudila nesumljivo kapitalistička i neoliberalna politička hijerarhija. Iskren i kreativan rad bio im je cilj a novac samo sredstvo tj. alatka. Ubrzo, pod takvim okolnostima uvek se izdvoje oni koji su bolje ili lošije prilagođeni na realnost apliciranja.

Tačno je da sektor kulture raspolaže velikim brojem mladih volontera. Oni svoju satisfakciju dobijaju samim činom prisutnosti u projektima kulture ili socijalizacijom u

određeni „in“ milje. Menadžeri su se trenirali na raznim seminarima predviđenim za usavršavanje strategija a volonteri su volontirali za njih. Bitno je bilo da se progutaju svi fondacijski mamci i da se nova menadžerska klika dobro umreži sa lokalnim potrebama ne krijući svoj veliki talenat za kameleonski oportunistički oportunizam.

Do sada je u slavu „nezavisne kulture“ i „nezavisne scene“ prevaljeno više miliona dolara preko računa pojedinih „nezavisnih“ organizacija kulture.

Koji su to direktni ciljevi fondacija u datom kontekstu?

Jedan od ciljeva jeste i puko trošenje para u sektoru kulture, izvestan potlač kojim se demonstrira moć „otvorenih društava“ i njihova mogućnost za ciničnu samokritiku. Namjera je usisavanje svake realne kritičke delatnosti u takozvanu „nezavisnu“ scenu koja zavisi od visoko medijalizovane političke i ekonomske intencije, demonstracije viška menadžementa, viška moći te viška same medijacije (realizovane kroz projekte posvećene npr. novim medijima ili meta kulturnoj produkciji).

Eh, upravo tu se nalazimo na skliskom terenu kontradiktornih primera kada se kroz donaciju MMF-a realizuju razni anarhistički i alter&antiglobalistički skupovi i organizacije, koje ne retko svojom podaničkom „umbrella politikom“ poništavaju kritičku težinu a govori im postaju simulacija i dekor. Nekima od njih namjera i jeste pop-fetiš ili trend plasiran radi zabave, pripitomljavanje i uspavljivanje novokonzumentskog tela. Cilj je da se dokaže da ni jedna nezavisna delatnost nije moguća i ostvariva bez finansiranja. I da ako nemate detaljan PR plan, eksperta za marketing&fency katalog, znači da niste razumeli kako se danas posluje.

Kontradiktornosti samih fondacija postaju najočiglednije u finansiranju čisto političkih organizacija, jer jedna te ista fondacija npr. podržava u Texasu desničare u Azerbejdžanu diktaturu a u Albaniji demokratske procese. Globalne agencije za rekonstrukciju i optimizaciju su već unapred pripremljena da daju novac za projekte koji se bave negativnim nuspojavama u procesu transformacije. Dobijaju se grantovi za suzbijanje lokalnog neofašizma, protiv klerikalizma, fundamentalizama i raznih oblika lokalnih nacionalizama. Odmah kada se pomenu ove pojave nameće se pitanje: Ko prizvodi koga? Naime, kapitalizam proizvodi svoju ružnu decu protiv kojih već ima pripremljenu agendu za deritizaciju. Takođe se i NGO-ovi naviknuti da bivaju finansirani zbog raznih problema, trude da lokalne probleme proizvedu i uveličaju. Legitimna markentiška strategija, zar ne? Pa, ipak je bitno obezbediti grantove i egzistenciju u narednoj godini... Agenda fondacija je pripitomljavanje i uspavljivanje, osmeh i pozitivne vibracije dok apliciraš za novi grant!

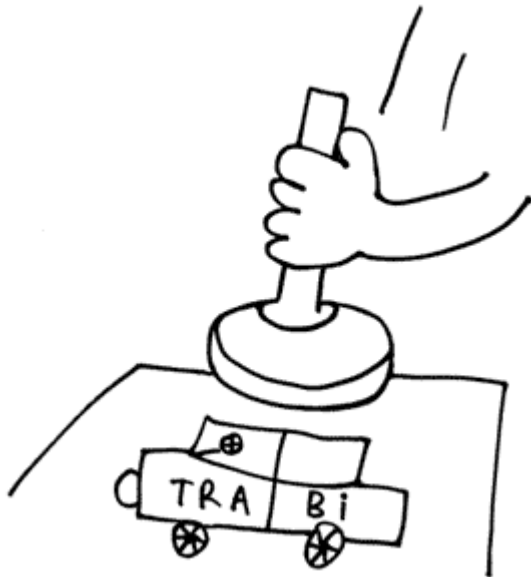
Bitne geopolitičke odrednice

Setimo se samo niza geopolitičkih odrednica pomoću kojih su krojene nove formulacije geoprostora i mogućnosti kretanja u datim. Ovi guidelines-i jesu alatke sa kojima određena kulturna politika treba da bude reinstalirana. Na primeru raspada Jugoslavije, možemo pratiti razna preimenovanja i ubacivanja u geopolitičke frejmove. Do sada je ovaj prostor „X“ okarakterisan kao east european countries, South East Europe, zatim kao balkan countries i najnoviji Western Balkans.

Tu su takođe i političke preformulacije: postcommunistic countries, countries in transition, emerging societies, postsocialistic transformation, koje se kroje u odnosu na političku medijaciju i potrebna strateška rešenja. Prava zbrka i zbirka poezije primamljivih markiranja krasila je formulare i aplikacije skoro svakog projekta u kulturi a uvek bila savršeno sredstvo, u nedostatku kreativnosti, da se zamagli nametnuta priroda kulturne politika ili njene posledice. Od ovakvog brendiranja stvarno nije lako pobeći jer se koristi sa apetitom, naravno i onda kada stvarno nema nikakve veze sa realnom situacijom na terenu.

Hororkabinet fondacijskog brendiranja

Brend postkomunističkog se koristio nemilice što je dovodilo do smešne situacije da se na primer čuveni DDR auto Trabant u raznim projektima kulture, uzima kao simbol predstave sistema u državama bivše Jugoslavije. Priznaćete, „Trabi“ se nikada nije ni vozio u ex YU a sistem koji je tada vladao bio je državno kontrolisani kapitalizam sa samoupravnom socijalnom politikom. Pokrenut je niz internacionalnih projekata uspostavljajući saradnju upravo po ključu koji je nudila neka nova zadata geopolitička odrednica. Zadovoljavan je guidelines a teme kao pomenuti „Trabant“ su bile zaštitni znak.

Krenulo se u produkciju raznih balkanskih i istočnoevropskih izložbi, instalirani su new media centri ili UFO galerije savremne umetnosti u mestima gde niko nije ni čuo šta je to, Balkan Nordic Switch organizuje razmenu u kojoj se može učestvovati samo ako ste određene „balkanske ili nordijske rase“.

Balkanizam i Balkan, retrospektive onog ili ovog pogleda „Drugog“, postali su tema za beskonačnu konstrukciju i raspravu, koju su vodili mnogi umetnici, kulturni radnici, kuratori, teoretičari kulture ili sociolozi sa one i ove strane, sa onog ili ovog kraja istoka&zapada. Zapitaćemo se kako je to moguće da Grčka kao država Balkanskog

poluostrva nikada nije bila prisutna u sličnim razmenama i diskusijama? Ipak, fondovi raznih država poput nemačkog Bundeskulturstiftung-a, austrijskog Kultur Kontakt-a, ili švajcarske Pro Helvetia-je, nagrađuju projekte koji dovoljno zadovoljavaju standarde u okviru geopolitičke odrednice Western Balkans.

Lifting Western Balkanskog identiteta

Ali šta je zapravo Western Balkans i kako se on danas raspravlja? To su izgleda sve države ex YU, bez Slovenije, uključujući i Albaniju. Očekivanja su da fondacije ubrzaju ulazak Zapadnog Balkana u EU i da kulturni radnici u tome treba da poguraju koliko mogu.

Pomenućemo konferenciju održanu 1. decembra 2005. u The Hague-u "The Hart of Matter Balkans". Reč je događaju koji je bio od važnosti za rad Evropske kulturne fondacije, naravno u okvirima geopolitičkog konteksta Western Balkans, te njenog daljeg pozicioniranja prema regionu. Evropska kulturna fondacija (ECF) i njena hijerarhijska struktura vode nas do briselskih i ostalih administracija Evropske Unije. Na konferenciji su učestvovali ličnosti kao što su ambasador Austrije u UN Wolfgang Petritsch, nizozemski ministar spoljnih poslova Bernard Rudolf Bot, ili bivši ministar SCG Goran Svilanović. Tu su bili prisutni i skoro svi kulturni radnici iz mreže ECF-a, a makedonski pozorišni pisac Goran Stefanovski daje upečatljivu priču o izmišljenom pesniku Zoranu i zvezdicama Evropske Unije u njegovom srcu! Ima se utisak da iznad ovakvih skupova lebdi zanos čudnog „prosvetiteljstva“ dok se prosipaju razne menadžerske strategije tipa: cross-cultural conflict management, multi-culti&ethnic projects, rad na „Enlargement of Penis, upsss...sorry, Minds“, integration, etc...

Iz reporta se takođe mogu pročitati neki od mnogih zaključaka: Npr. da se prestane sa stigmatizacijom Balkana. Do sada je bila samo produkcija stigmatizacije? Ili šta? Te da se Balkanu konačno dodeli ravnopravno članstvo Evropskoj Uniji. Zatim potpuna izgradnja novog balkanskog identiteta, šta god on bio. Balkanski identitet, hmm, verovatno postoji i apeninski ili pirinejski identitet, ali „Novi Balkanski Identitet“ mora

da je povezan sa NSK ili MTV Adria! Ovo simpatično štivo možete daunlodovati sa
oficijalnog sajta ECF-a a adresa je:

<http://www.eurocult.org/PDFdb/news/BalkanReport.pdf>

Šta raditi?

Ali kako je moguće biti istinski nezavisan i kako biti van ove moćne mašine koja usisava svaku slobodarsku praksu? Recept može biti jednostavan a glasi da je je samo neisposredovana akcija i direktan kontakt preduslov za stvaranje prave akcije.

Razvijanje lične i samorganizovane ekonomske mogućnosti na bazi solidarnosti i prave alternative. Možda se i ne mogu raditi skupe produkcije ali bolje realno nezavisno, pa šta god postigneš!